DOMSTOLENS DOM
den 26 mars 1996 *

I mål C-238/94,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Tribunal des affaires de sécurité sociale du Tarn-et-Garonne (Frankrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i de vid den nationella domstolen anhängiga målen mellan

José García m. fl.,

och

Mutuelle de prévoyance sociale d'Aquitaine m. fl.,

angående tolkningen av artikel 2.2 i rådets direktiv 92/49/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring samt om ändring av direktiv 73/239/EEG och 88/357/EEG (tredje direktivet om annan direkt försäkring än livförsäkring) (EGT nr L 228, s. 1),

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G.C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet och G. Hirsch samt domarna F.A. Schockweiler,

* Rättegångsspråk: franska.

J.C. Moitinho de Almeida (referent), P.J.G. Kapteyn, C. Gulmann, J.L. Murray, P. Jann och H. Ragnemalm,

generaladvokat: G. Tesauro,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören D. Louterman-Hubeau,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— José García m. fl., genom advokaten Richard Marcou, Montpellier,

— Mutuelle de prévoyance sociale d'Aquitaine m. fl., genom advokaten Régis Waquet, Hauts-de-Seine,

— Frankrikes regering, genom Edwige Belliard, directeur adjoint, utrikesministeriets rättsavdelning, och Claude Chavance, secrétaire des affaires étrangères, samma ministerium, båda i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom Ernst Röder, Ministerialrat, förbundsekonomiministeriet, och Bernd Kloke, Oberregierungsrat, samma ministerium, båda i egenskap av ombud,

— Spaniens regering, genom Alberto José Navarro Gonzaléz, generaldirektör för juridisk och institutionell gemenskapssamordning, och Gloria Calvo Díaz, abogado del Estado, statens rättsavdelning, båda i egenskap av ombud,

— Nederländernas regering, genom ställföreträdande juridiske rådgivaren professor J. G. Lammers, utrikesministeriet, i egenskap av ombud,

— Finlands regering, genom linjechefen Ora Meres-Wuori, ställföreträdare för rättsavdelningens chef, utrikesministeriet, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren Dimitrios Gouloussis, i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 6 februari 1996 av: José García m. fl., företrädda av advokaten Laurence Fourrier, Montpellier, Mutuelle de prévoyance sociale d'Aquitaine m. fl., företrädda av Régis Waquet, Frankrikes regering, företrädd av Claude Chavance, Spaniens regering, företrädd av Gloria Calvo Díaz, Finlands regering, företrädd av lagstiftningsrådet Tuula Pynnä, chef för EG-domstolsenheten, utrikesministeriets rättsavdelning, i egenskap av ombud, samt kommissionen, företrädd av Dimitrios Gouloussis,

och efter att den 29 februari 1996 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Tribunal des affaires de sécurité sociale du Tarn-et-Garonne har genom beslut av den 7 juni 1994, som har inkommit till domstolen den 22 augusti samma år, begärt att domstolen enligt artikel 177 i EG-fördraget skall meddela ett förhandsavgörande avseende tolkningen av artikel 2.2 i rådets direktiv 92/49/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt

försäkring än livförsäkring samt om ändring av direktiv 73/239/EEG och 88/357/EEG (tredje direktivet om annan direkt försäkring än livförsäkring) (EGT nr L 228, s. 1).

2 Denna fråga har uppkommit i samband med olika bestridanden av krav som ett antal socialförsäkringskassor förelagt sökandena vid den nationella domstolen i syfte att uppbära ej erlagda avgifter.

3 De olika socialförsäkringssystem som målet gäller är sjuk-och föräldraförsäkringen för egenföretagare som inte är jordbrukare, ålderdomsförsäkring för utövare av hantverksyrken samt ålderdomsförsäkring för yrkesutövare inom industri och handel.

4 Enligt sökandena vid den nationella domstolen är det monopol som genom fransk lagstiftning införts inom socialförsäkringsområdet oförenligt med gemenskapsbestämmelserna och då särskilt med direktiv 92/49.

5 Den hänskjutande domstolen har konstaterat att enligt lydelsen av artikel 2.2 i direktiv 92/49 "skall [direktivet] varken tillämpas på försäkringsformer och verksamheter eller företag och institutioner som inte omfattas av direktiv 73/239/EEG eller på de organ som avses i artikel 4 i det direktivet". I enlighet med artikel 2.1 d i rådets första direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (EGT nr L 228, s. 3) omfattas dock inte "försäkring som ingår som en del av ett lagfäst socialförsäkringssystem".

6 Den hänskjutande domstolen har emellertid ställt sig frågan om inte artikel 2.2 i direktiv 92/49 med hänsyn till vissa överväganden i samma direktiv, skall tolkas

som om endast socialförsäkringssystemens uppbyggnad avses, medan innehållet i dessa system, det vill säga täckningen av riskerna i fråga (ålderdom, sjukdom och invaliditet) fortsätter att omfattas av direktivet och är därmed undantaget från det monopol som införts genom den franska lagstiftningen.

7 I detta avseende har den nationella domstolen hänvisat till det första, tredje, tionde, femtonde, tjugonde, tjugoandra och tjugotredje övervägandet som lyder enligt följande:

"1. Det är nödvändigt att genomföra den inre marknaden i fråga om annan direkt försäkring än livförsäkring med hänsyn till såväl etableringsfriheten som friheten att tillhandahålla tjänster så att det blir lättare för försäkringsföretag med huvudkontor inom gemenskapen att täcka risker belägna inom gemenskapen.

3. Direktiv 88/357/EEG är därför ett viktigt steg i sammanslagningen av de nationella marknaderna till en integrerad marknad, och detta steg måste följas av andra åtgärder av gemenskapen i syfte att göra det möjligt för alla försäkringstagare oberoende av deras ställning, storlek eller de slags risker försäkringen gäller att anlita varje försäkringsgivare med huvudkontor inom gemenskapen, som är verksam där med stöd av etableringsfriheten eller friheten att tillhandahålla tjänster, och samtidigt vara garanterade ett tillfredsställande skydd.

10. Den inre marknaden är ett område utan inre gränser som ger tillgång till alla försäkringsslag utom livförsäkring inom hela gemenskapen och därigenom möjlighet för varje vederbörligen auktoriserad försäkringsgivare att täcka

vilken som helst av de risker som avses i bilagan till direktiv 73/239/EEG. Det monopol i fråga om vissa slag av risker som vissa organ åtnjuter i några medlemsstater måste därför avskaffas.

15. I avvaktan på att ett direktiv om investeringstjänster antas som bl. a. samordnar definitionen av begreppet reglerad marknad måste en provisorisk definition av begreppet göras i detta direktiv utan att kommande samordning påverkas. Denna definition kommer att ersättas med den som samordnas på gemenskapsnivå och som kommer att lägga ansvaret på marknadens hemland, medan ansvaret i detta direktiv temporärt läggs på försäkringsföretagets hemland.

20. Medlemsstaterna måste kunna säkerställa att de försäkringsprodukter och de avtalshandlingar som, enligt etableringsfriheten eller friheten att tillhandahålla tjänster, används för att täcka risker som är belägna inom deras territorier överensstämmer med de särskilda rättsregler till skydd för det allmänna bästa som är tillämpliga. De tillsynssystem som skall tillämpas måste motsvara den inre marknadens krav utan att vara en förutsättning för att bedriva försäkringsverksamhet. Med detta synsätt förefaller det inte berättigat med system med förhandsgodkännande av avtalsvillkor. Det är därför nödvändigt att införa andra system som är bättre anpassade till den inre marknadens krav och som ger varje medlemsstat möjlighet att garantera försäkringstagare ett tillfredsställande skydd.

22. I vissa medlemsstater utgör privat eller frivillig sjukförsäkring helt eller delvis ett alternativ till det skydd vid sjukdom som ingår i socialförsäkringssystemet.

23. Arten och de sociala konsekvenserna av sjukförsäkringsavtal gör det berättigat för de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där risken är belägen att kräva att de kontinuerligt underrättas om de allmänna och särskilda avtalsvillkoren för att kunna avgöra om dessa avtal helt eller delvis är ett alternativ till det skydd vid sjukdom som ingår i socialförsäkringssystemet. En sådan kontroll får inte vara en förutsättning för att produkterna skall få tillhandahållas. Sjukförsäkring som helt eller delvis ersätter det skydd vid sjukdom som ges genom socialförsäkringssystemet skiljer sig på grund av sin särskilda natur från andra former av skade-och livförsäkring, i den utsträckning det är nödvändigt att kontrollera att försäkringstagarna i realiteten har tillgång till privat eller frivilligt tecknat skydd vid sjukdom oberoende av sin ålder eller sitt hälsotillstånd."

8 Mot denna bakgrund har den nationella domstolen beslutat att förklara målet vilande och begärt att domstolen skall meddela förhandsavgörande beträffande följande fråga:

"Omfattar eller omfattar inte bestämmelserna i artikel 2.2 i Europeiska gemenskapernas direktiv av den 18 juni 1992 helt eller delvis det område som i egentlig mening är föremål för tillämpningen av det lagfästa socialförsäkringssystemet i Frankrike?"

9 Det kan konstateras att det inte finns något som tyder på att artikel 2.2 i direktiv 92/49 kan tolkas på så sätt att täckningen av de risker som avses i de socialförsäkringssystem som tvisten vid den nationella domstolen gäller omfattas av direktivets tillämpningsområde.

10 Det framgår nämligen klart av denna bestämmelse att varken de socialförsäkringsorgan ("företag och institutioner") eller de försäkringsformer och verksamheter som dessa erbjuder respektive bedriver omfattas av direktivets tillämpningsområde.

11 Med hänsyn till den klara och precisa lydelsen av artikel 2.2 är det inte nödvändigt att undersöka övervägandena i direktiv 92/49 för att bestämma syftet med eller räckvidden av denna bestämmelse.

12 I vart fall vad särskilt gäller det tionde, tjugoandra och tjugotredje övervägandet finns det anledning att påpeka dels att avskaffandet av de monopol som avses i det förstnämnda övervägandet endast gäller de monopol vars verksamhet omfattas av direktiv 92/49 och som utgör företag i den mening som avses i artiklarna 85, 86 och 90 i EG-fördraget, dels att det i medlemsstaterna förekommer två former av sjukförsäkringssystem, ett privat system, vilket åsyftas i de sistnämnda övervägandena, och ett socialförsäkringssystem, vilket är undantaget från direktivets tillämpningsområde.

13 Som generaladvokaten för övrigt har påpekat i punkt 9 i sitt förslag till avgörande skulle direktiv 92/49, som är grundat på artiklarna 57.2 och 66 i EEG-fördraget, inte kunna utgöra en reglering i fråga om social trygghet, eftersom detta regleras av andra gemenskapsrättsliga bestämmelser.

14 Slutligen, såsom domstolen har understrukit i sin dom av den 17 februari 1993, Poucet et Pistre (C-159/91 och C-160/91, Rec. s. I-637, punkt 13), förutsätter sådana socialförsäkringssystem som är grundade på principen om solidaritet, såsom de som är i fråga i målen vid den nationella domstolen, att anslutningen till dessa system är obligatorisk i syfte att säkerställa tillämpningen av principen om solidaritet och den ekonomiska balansen i dessa system. Om artikel 2.2 i direktiv 92/49 skulle tolkas på det sätt som den nationella domstolen har gjort gällande, skulle detta leda till att den obligatoriska anslutningen avskaffades och följaktligen till att de ifrågavarande systemens fortsatta existens omöjliggjordes.

15 Domstolen har emellertid även påpekat att medlemsstaterna behåller sin behörighet att utforma egna socialförsäkringssystem (se ovannämnda dom Poucet et Pistre, punkt 6, samt dom av den 7 februari 1984, Duphar, 238/82, Rec. s. 523, punkt 16).

16 Svaret på den nationella domstolens fråga är därför att artikel 2.2 i direktiv 92/49 skall tolkas på så sätt att sådana socialförsäkringssystem som de som är i fråga i målen vid den nationella domstolen är undantagna från tillämpningsområdet för direktiv 92/49.

Rättegångskostnader

17 De kostnader som har förorsakats den franska, den tyska, den spanska, den nederländska och den finländska regeringen samt Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

— angående den fråga som genom beslut av den 7 juni 1994 förts vidare av Tribunal des affaires de sécurité sociale du Tarn-et-Garonne — följande dom:

Artikel 2.2 i rådets direktiv 92/49/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring samt om ändring av direktiv 73/239/EEG och 88/357/EEG (tredje

direktivet om annan direkt försäkring än livförsäkring) skall tolkas på så sätt att sådana socialförsäkringssystem, som de som är i fråga i målen vid den nationella domstolen, är undantagna från tillämpningsområdet för direktiv 92/49.

Rodríguez Iglesias Edward Puissochet

Hirsch Schockweiler Moitinho de Almeida

Kapteyn Gulmann Murray

Jann Ragnemalm

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 26 mars 1996.

R. Grass

Justitiesekreterare

G.C. Rodríguez Iglesias

Ordförande